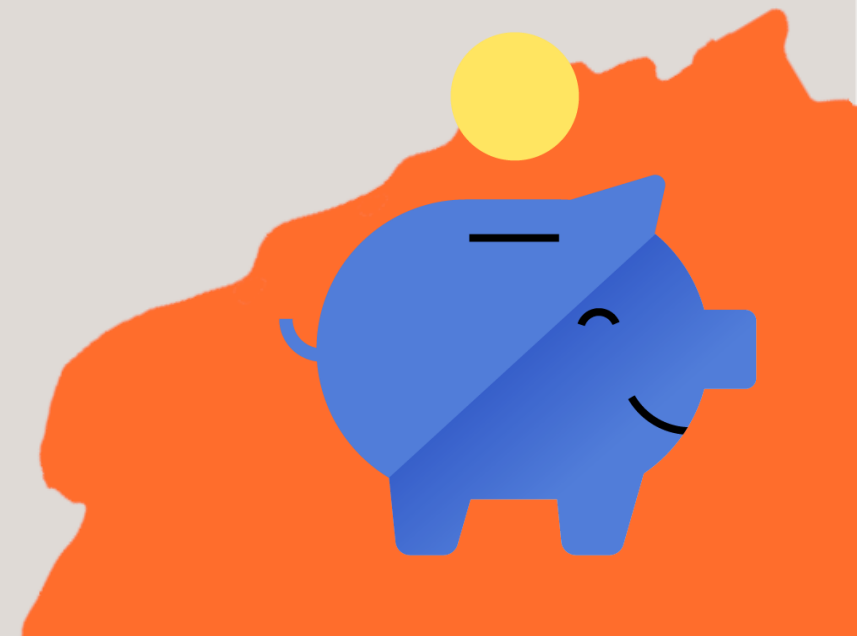

Kuntien rahoitusjärjestelmän uudistaminen

Taloustorstai EXTRA

8.12.2023

Sanna Lehtonen @Sklehtonen

Tiedotteet ja uutiset

Kolumnit

Puheet

Päätökset

Uutiskirjeet

Tapahtumat

Ajankohtaiset teemat

VM sosiaalisessa mediassa

Tilaa aineistoja

Kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmää uudistetaan

valtiovarainministeriö
31.8.2023 13.48 TIEDOTE

Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen on asettanut kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän uudistuksen valmistelua varten valmisteluryhmän toimikaudelle 31.8.2023-31.12.2025. Tavoitteena on uudistaa peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmä hallitusohjelman linjausten mukaisesti sekä lisätä järjestelmän ymmärrettävyyttä ja läpinäkyvyyttä. Työryhmän puheenjohtajana toimii ylijohtaja Jani Pitkäniemi valtiovarainministeriöstä.

Työryhmän tehtävänä on arvioida kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän kehittämistarpeita suhteessa kuntien tehtäviin. Kunnilla on uusi rooli peruspalvelujen järjestämisessä, kun sosiaali- ja terveys- sekä pelastuspalvelujen järjestäminen on siirtynyt hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta ja vastaavasti työ- ja elinkeinopalvelut siirtyvät kunnille vuoden 2025 alusta.

Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen kuvaa uudistusta erittäin merkittäväksi asiaksi kunnille. "Kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia peruspalvelujen järjestämisessä. Uudistuksen tavoitteena on varmistaa eri kokoisten

VM
31.8.

VALMISTELURYHMÄ (VM)

- MA 2.10. klo 9-10:30
- KE 1.11. klo 9-11
- TO 7.12. klo 9-10:30
- KE 10.1. klo 9-11
- KE 7.2. klo 9-11
- KE 6.3. klo 9-11
- KE 10.4. klo 9-11
- TI 7.5. klo 9-11
- KE 5.6. klo 9-11
- KE 7.8. klo 9-11
- KE 28.8. klo 9-11

Vahvistaa
investointi-
edellytyksiä

Eri kokoisten kuntien
edellytykset järjestää
palvelut

Vahvistaa edellytyksiä
hoitaa sosiaalisia ongelmia

Muuttotappiokuntien
tarpeet

Tulopohjan tasaus

Perushintojen päivitys

Erityiskysymykset, kuten
vieraskielisyys, saavutettavuus
saaristoisuus ja hyte

Sote-uudistuksen
tasauuserät

Teemoja kuntien rahoitusjärjestelmän uudistamiseen

TE-uudistuksen
rahoitusmalli

Verotukseen tehtävät
muutokset

Negatiiviset
valtionosuudet

Kuntien rahoitusosuus
perustoimeentulotukeen

Rakenteellisesti kuntien valtionosuus- rahoitus jakautuu kolmeen osaan

1. Kustannuserojen tasaus

Rahoitus valtionosuustehtäviin. Määräytymistekijöinä mm. ikärakenne, kaksi- ja vieraskielisyys, syrjäisyys, saaristoisuus, perushinnat ym.

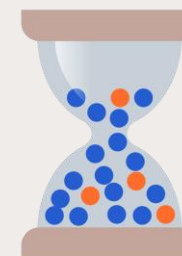
+ 2 400 milj. €

2. Tulopohjan tasaus

Kunnan laskennallisiin verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus. Tasauksen piirissä tulovero, yhteisövero (100 %) ja kiinteistövero (50 %).

+ 800 milj. €

3. Muut erät

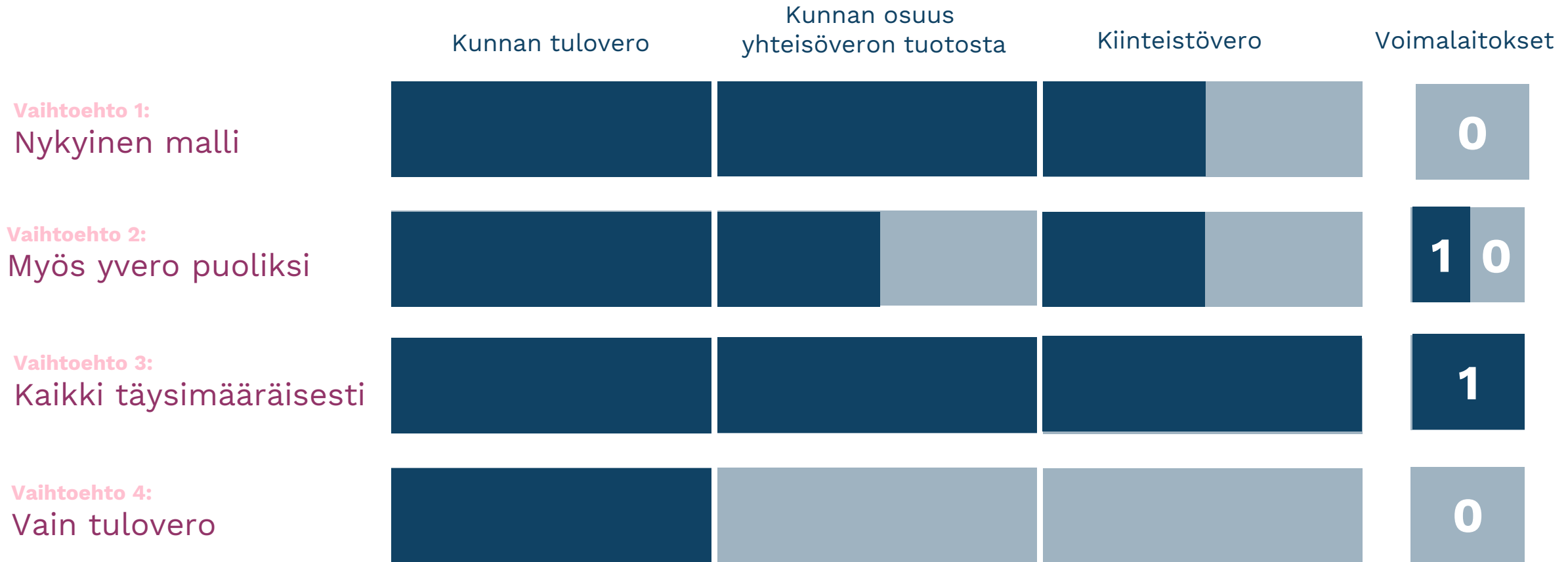
Kuntien rahoitusosuudet perustoimeentulotukeen ja toisen asteen koulutukseen, sote-tasauuserät, harkinnanvaraisen rahoitus jne.

Lisäksi veromenetysten korvaus.

- 500 milj. €

Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus on osa valtionosuusjärjestelmää

Vaihtoehtoisia tapoja, esimerkkejä

HUOM!

Useita ”säätöruuveja”:

Kaikissa veroerissä kaikki vaihtoehdot 1-100 % teoriassa mahdollisia.

Lisäksi tasauslisän & -vähennyksen rajat voivat vaihdella.

Kiinteistöverossa lisäksi eri kiinteistöverolajien (esim. voimalaitokset) käsittelytasauksessa voi olla keskenään erilainen.

OPETUS JA KULTTUURI → Pisa-tulokset romahtivat – teollisuus ja oppositio kärkkäimä – hallitus vastaa uudis

YMPÄRISTÖ → Onko vanhoilla lähiöillä toivoa? "Sosiaalisia ongelmia ei hoideta purkamalla rakennuksia maas

UUTISET →

Kunnanjohtajat perustivat uuden tuulivoimaverkoston ja pian selvitysmies tutkii alan kehitysnäkymiä – "Verkoston tuulivoimakunnilla on suuremmat muskelit"

Jouni Lampinen

20.9.2022 klo 10:35

Suomessa on noin sata kuntaa ja kaupunkia, joissa on tuulivoimaa. (Kuva: Suomen tuulivoimayhdistys)

Kuntamarkkinoiden yhteydessä 16 kunnanjohtajaa perusti Suomen tuulivoimakuntien verkoston. Suomen tuulivoimayhdistyksen tiedotteessa kerrotaan myös, että viime viikon keskiviikkona perustetun verkoston tavoitteena on yhteinen edunvalvonta.

Lisäksi verkoston tavoitteena on jakaa kuntien osaamista ja hyviä käytäntöjä, oikaista väärää uskomuksia sekä myös edistää ratkaisuja, jotta tuulivoimainvestoinnit sijoittuisivat tasaisemmin Suomessa.

Tuulivoima- kansalaisyhdistys ry

Oletko joutumassa tuulivoimaloiden vaikutuspiiriin tahtomattasi?
 Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry neuvoa, tiedottaa, vaikuttaa.

Kuntien rahoitusjärjestelmän
uudistaminen
(VM/kao)

Normien purku
(VM/kao)

Kiinteistöverotuksen
arvostamisperusteiden
uudistus
(VM/vero)

Lukiokoulutuksen
uudistaminen
(OKM)

Ammatillisen koulutuksen
uudistaminen
(OKM)

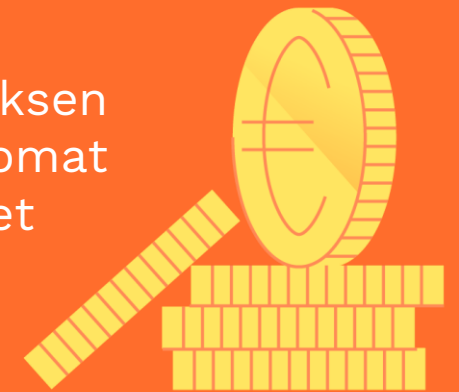
Alueiden käyttöä ja
maapolitiikkaa koskevan
sääntelyn uudistaminen (YM)

Missä kaikkien kuntavaikutusten yhteistarkastelu tapahtuu?

Vihreän siirtymän
investoinnit; EU-
sääntely
(YM)

”Kiinteistö-
tsunami”

Sote-uudistuksen
ennakoimattomat
vaikutukset

Lisätiedot:

Sanna Lehtonen

Kuntatalousasioiden johtaja
Elinvoima ja talous -yksikkö
Suomen Kuntaliitto ry
Toinen linja 14, 00530 Helsinki
+358 9 771 2079, +358 50 575 9090
Twitter: @SKlehtonen
Sanna.Lehtonen@kuntaliitto.fi
www.kuntaliitto.fi

Taloustorstai-EXTRA

8.12.2023

Olli Riikonen

Muutosrajoitin, järjestelmämuutoksen tasaus,
jälkikäteistarkistuksesta johtuva valtionosuuden lisäsiirto..

**Sote-erät - valtionosuusjärjestelmän
kummitus ja menneisyyden varjo vai
järjestelmän kaunein kukka?**

Sote-erillä eniten menettävät - miinusta yli 500 €/as.

(Huom! Taulukossa
piilotettuja
sarakkeita)

Kuntien valtionosuudet ja veromenetykset							
Ennakollinen valtionosuuslaskelma vuodelle 2024							
Lähteet:							
VM:n valtionosuuslaskelma 23.11.2023							
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet vuodelle 2023, OPH 26.10.2023							
Muutoslaskelmat Kuntaliitto / Olli Riikonen							
Sarakeotsikossa oleva numero viittaa kirjanpidon tiliin, johon ko. erä kirjataan.							
Kunta- nro	Kunta	Asukasluku 31.12.2022	Peruspalvelujen valtionosuus ilman tasausta ja ilman sote- eriä	Sote-erät yhteensä	5501 Peruspalvelujen valtionosuus ilman tasausta (sis. sote-erät)	5701 Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus (ns. OKM-vos)	Kunnan valtionosuudet yhteensä (J+K)
	YHTEENSÄ	5 533 611	354	-56	298	3	603
231	Kaskinen	1 256	257	-1 152	-894	-97	-823
51	Eurajoki	9 211	378	-985	-607	-92	-522
857	Tuusniemi	2 394	8	-761	-753	95	31
240	Kemi	19 499	124	-705	-581	29	-102
204	Kaavi	2 689	56	-683	-627	-224	-198
588	Pertunmaa	1 600	51	-670	-619	-217	-320
598	Pietarsaari	19 207	501	-615	-114	135	262
69	Haapajärvi	6 687	532	-607	-74	101	790
256	Kinnula	1 554	936	-569	367	146	1 282
859	Tyrnävä	6 562	1 546	-563	983	-148	1 687
90	Heinävesi	3 061	318	-551	-233	-96	80
176	Juuka	4 352	302	-533	-231	-21	471
483	Merijärvi	1 067	1 056	-513	543	-196	1 466
698	Rovaniemi	64 535	364	-509	-146	-61	190

Sote-eristä eniten hyötyvät – plussaa yli 500 €/as.

Kuntien valtionosuudet ja veromenetykset

Ennakollinen valtionosuuslaskelma vuodelle 2024

Lähteet:

[VM:n valtionosuuslaskelma 23.11.2023](#)

[Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet vuodelle 2023, OPH 26.10.2023](#)

Muutoslaskelmat Kuntaliitto / Olli Riikonen

Sarakeotsikossa oleva numero viittaa kirjanpidon tiliin, johon ko. erä kirjataan.

Kunta- nro	Kunta	Asukasluku 31.12.2022	Peruspalveluje n valtionosuus ilman tasausta ja ilman sote- eriä	Sote-erät yhteensä	5501 Peruspalvelujen valtionosuus ilman tasausta (sis. sote-erät)	5701 Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus (ns. OKM-vos)	Kunnan valtionosuudet yhteensä (J+K)
	YHTEENSÄ	5 533 611	354	-56	298	3	603
235	Kauniainen	10 284	699	1 207	1 906	290	2 098
435	Luhanka	692	80	1 079	1 159	-276	1 177
781	Sysmä	3 504	-201	908	707	-118	1 035
291	Kuhmoinen	2 119	-64	878	814	-43	1 094
785	Vaala	2 626	521	853	1 375	72	2 105
689	Rautjärvi	3 093	-135	702	567	-84	668
832	Taivalkoski	3 825	985	625	1 610	-25	2 268
739	Savitaipale	3 256	-30	621	591	135	1 280
931	Viitasaari	5 951	110	619	729	5	1 354
421	Lestijärvi	695	1 025	610	1 634	-268	1 893
925	Vieremä	3 427	362	565	927	35	1 194
300	Kuortane	3 437	159	563	722	343	1 831
833	Taivassalo	1 691	160	544	703	-238	889

Valtionosuudet voivat olla kokonaan miinuksella – kiitos sote- erille

Kuntien valtionosuudet ja veromenetyt

Ennakollinen valtionosuuslaskelma vuodelle 2024

Lähteet:

[VM:n valtionosuuslaskelma 23.11.2023](#)

[Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet vuodelle 2023, OPH 26.10.2023](#)

Muutoslaskelmat Kuntaliitto / Olli Riikonen

Sarakeotsikossa oleva numero viittaa kirjanpidon tiliin, johon ko. erä kirjataan.

Kunta- nro	Kunta	Asukasluku 31.12.2022	Peruspalveluje n valtionosuus ilman tasausta ja ilman sote- eriä	Sote-erät yhteensä	5501 Peruspalvelujen valtionosuus ilman tasausta (sis. sote-erät)	5701 Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus (ns. OKM-vos)	Kunnan valtionosuudet yhteensä (J+K)
	YHTEENSÄ	5 533 611	354	-56	298	3	603
231	Kaskinen	1 256	257	-1 152	-894	-97	-823
51	Eurajoki	9 211	378	-985	-607	-92	-522
588	Pertunmaa	1 600	51	-670	-619	-217	-320
304	Kustavi	950	221	-353	-132	-235	-256
79	Harjavalta	6 753	55	-343	-288	-53	-244
204	Kaavi	2 689	56	-683	-627	-224	-198
78	Hanko	7 832	149	-441	-292	-44	-190
75	Hamina	19 549	88	-304	-216	-88	-162
240	Kemi	19 499	124	-705	-581	29	-102
286	Kouvola	79 429	19	-330	-311	-94	-62
81	Hartola	2 574	-116	-81	-197	-268	3
857	Tuusniemi	2 394	8	-761	-753	95	31
508	Mänttä-Vilppula	9 360	-81	-198	-279	-108	45
97	Hirvensalmi	2 091	126	-167	-42	-249	66
90	Heinävesi	3 061	318	-551	-233	-96	80
285	Kotka	50 617	76	-288	-212	-38	83
182	Jämsä	19 347	5	-144	-139	-75	89

Kuntien rahoituksesta tuli julkisen talouden jakojäännös

Kiinteistövero jäi jäljelle. Kaikista muista verorahoituksen muodoista leikattiin kaavamaisesti valtion päättämällä tavalla. Leikkaamista ohjasi hyvinvointialueiden rahoitustarve.

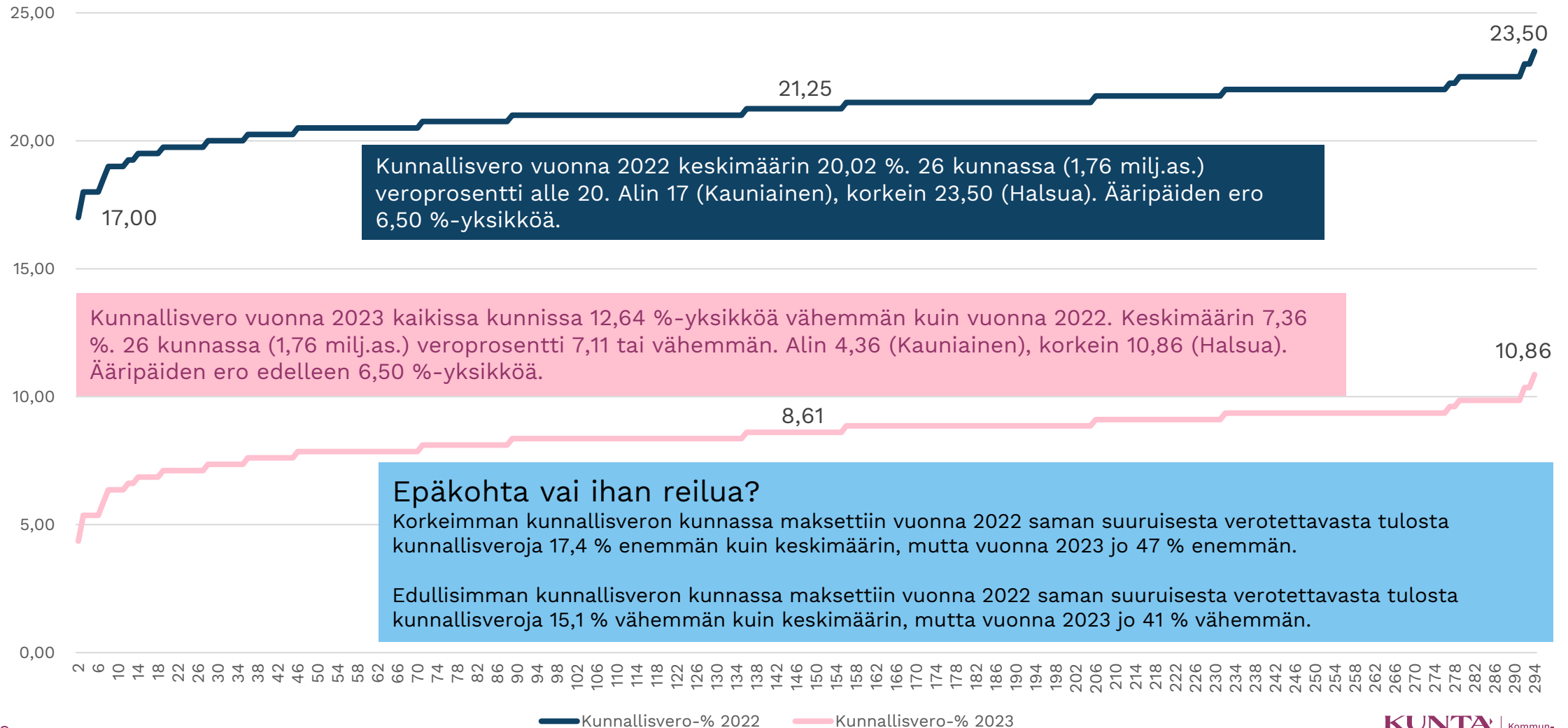
Jakojäännös muotoutui kolmen sote-uudistuksessa sovelletun periaatteen seurauksena

- 1) Valtio **ei** osallistu kunnilta hyvinvointialueille siirtyvien palveluiden rahoittamiseen, vaan kunnista siirretään yhtä paljon tuloja kuin siirtyy kustannuksiakin
- 2) Yhdenkään kunnan taloudellinen asema **ei** saa sote-uudistuksen seurauksena muuttua merkittävästi (max +/-60 €/as.) uudistusta edeltävästä tilanteesta
 - Kunnan tasapainotila määräävä 31.12.2022 (vuosikate-poistot=tasapainotila) eli kunnan tasapainotila määrittää valtionosuuden sote-erien suuruuden (muutosrajoitin + järjestelmämuutoksen tasaus)
- 3) Yhdenkään veronmaksajan asema **ei** saa uudistuksessa muuttua
 - siksi ei tullut maakuntaveroa
 - siksi kunnallisveroa leikattiin samalla %-yksikkömäärällä, vaikka sama euromäärä olisi voitu leikata kunnallisverosta tasaisemminkin
 - siksi kunnat eivät saaneet puuttua tämän vuoden kunnallisveroon
 - kunnallisveron erot jäivät voimaan ja samat veronmaksajat maksavat sotesta kalliimpaa hintaa kunnallisveron kautta hv-alueaikana kuin kunta-soten aikanakin – uudistuksen vaiettu epäkohta

Seurauksia

- Kuntien absoluuttiset kunnallisveroerot säilyivät ennallaan
- Sote-erät voivat jyrätä vaikutuksillaan alleen kaikki muut valtionosuuksien laskentatekijät
- Valtionosuuksien peruslogiikka muuttui ratkaisevasti
 - **Aiemmin** suuret valtionosuudet (absoluuttisesti ja suhteellisesti) selittyivät raskaalla huoltosuhteella (iäkäs väestö, suuri sairastavuus) ja muilla kustannuksia korottavilla olosuhdetekijöillä (syrjäisyys, saaristoisuus, vieraskielisyys jne.) sekä väestön alhaisella tulotasolla, yleensä **suuret valtionosuudet ja kireä kunnallisverotus linkittyivät yhteen**
 - **Nyt** valtionosuudet määräytyvät toki edelleen ikärakenteen ja olosuhdetekijöiden perusteella (nyt ikärakenteen mukainen huoltosuhte raskaimmillaan kunnissa, joissa on paljon 0-15-vuotiaita lapsia), mutta **valtionosuuksilla kompensoidaan myös erittäin voimakkaasti kunnallisveroleikkauksella menetettyjä verotuottoja sote-uudistuksessa annetun ”veronmaksajalupauksen” pitämiseksi** -> suuret positiiviset sote-erät korkean verotulotason kunnille
 - **Valtionosuusriippuvaisia ovatkin nyt kunnat, jotka sote-kunnan aikaan pärjäsivät pienillä valtionosuuksilla** ja vastaavasti osa suuren osan palveluistaan sote-aikana valtionosuuksilla rahoittaneet kunnat joutuvat nyt rahoittamaan sivistyspalvelunsa kokonaan tai lähes kokonaan ilman valtion rahoitusosuutta.

Kunnallisvero keveni, haitari repesi

Tasauselementit yhteensä vuonna 2024

